

TÜRMOB Genel Başkanı
Nail Sanlı'nın
Konferans Açılış Konuşması
(Sayın Sanlı gelememiş,
konuşmayı TURMOB Yönetim Kurulu Üyesi
Ülkü Sönmez yapmıştır.)

Sayın Konuklar, Değerli Hocalarım,,

Geleneksel hale gelmiş olan bu Uluslararası toplantıda sizlerle birlikte olmaktan duyduğum memnuniyeti dile getirerek sözlerime başlamak istiyorum.

Konferans, 128'ü yurt dışından olmak üzere toplam 218 bildiri ile akademik olarak çok zengin ve doyurucu bir bilimsel platformu yakalamıştır. Konferansta, sadece muhasebe tarihi değil, uluslararası muhasebe standartları ve bağımsız denetim gibi Türkiye'nin içinde bulunduğu coğrafyanın güncel konuları da ele alınacaktır. Bu başarı hiç şüphesiz Hocamız Prof. Dr. Oktay Güvemli'nin büyük gayret ve emeklerinin bir sonucudur. Huzurlarınızda kendisine teşekkürlerimi bir kez daha iletmek isterim.

Değerli Konuklar,

Geçmiş uygulamalardan yararlanmaksızın, deneyimleri dikkate almaksızın geleceği güzel bir şekilde tasarlamak mümkün olmuyor. Bu nedenle muhasebe tarihi, Türkiye'de muhasebe mesleğinin üst örgütü olarak TÜRMOB'un daima önem verdiği bir alan olmuştur. Kaliteli muhasebe ve denetim uygulamaları için geçmiş deneyimler çalışmalarımıza ışık tutmakta, geleceği dizayn etmekte bize ufuklar açmaktadır. Bu çerçevede Konferansa sunulan bildirilerin geleceğin tasarlanmasında önemli faydalar getireceğine

olan inancım içerisinde, Konferansın başarılı geçmesini diliyorum.

Değerli Katılımcılar,

Global düzeyde ve buna bağlı olarak ülkemizde son yıllarda muhasebe ve denetim alanında yoğun düzenlemelerle karşılaşılıyor. Muhasebe mesleği önemli bir değişim, dönüşüm ve gelişim sürecinden geçmektedir. Bu çerçevede izninizle bu muhasebe tarihi konferansında, alanımızda edindiğimiz deneyimlerin ışığında mesleğimizin geleceğine yönelik görüşlerimi sizlerle paylaşmak istiyorum.

Dünya her geçen gün, iletişimin gelişmesi sayesinde küçülüyor. İletişim olanaklarının artması, yeni bilgi iletim ve işletim sistemleri ile ulusal sınırlar ve duvarlar aşıyor, küresel iş olanakları genişliyor. Mesleğimiz artık uluslararası bir yapıya bürünmüş hale geliyor. Globalleşme sürecinde sınır ötesi faaliyetlerin yoğun bir şekilde gerçekleştirilmesi muhasebe mesleğine atfedilen önemi artırmıştır. Bu durum meslekte uzmanlaşmayı da ön plana çıkarmaktadır. Meslekte uzmanlaşma, uluslararası düzeyde yeni alanlar ve pazarları meslek mensuplarının önüne yeni fırsatlar ve mesleki açılım olanakları olarak sunmaktadır. Muhasebe, defter tutma fonksiyonundan finansal raporlama alanına yönelik hızlı bir yolculuk içinde bulunmaktadır. Bu süreçte, muhasebe mesleği de son yıllarda kabuk değiştirmekte, farklı uzmanlık alanlarına yönelmektedir.

Değerli Konuklar,

Global muhasebe mesleğinin bir parçası olabilmenin ön koşulu kurumsallaşmaktan geçiyor. Kurumsallaşmak, kurumsal değerlere sahip olmaktır. İlkeli ve etik davranış kurallarını benimsemektir. Hesap verebilir ve şeffaflıktan yana olabilmektir. Bu yaklaşım ve kurumsallaşma yönetim tarzına da yansımaları ve kurumsal yönetim anlayışı benimsemelidir.

Günümüzde meslek ulusal sınırları aşmıştır. Muhasebe hizmeti global düzeyde mesleki hizmetler alt grubu içinde yer almaktadır. Muhasebe mesleği, şirketler kesiminin öneminin artması, halka açılmaların hızlanması, piyasaların genişlemesi ile birlikte her geçen gün daha fazla uluslararası bir

hal almaktadır.

Bu çerçevede muhasebe mesleği ulusal sınırları aşmakta ve uluslararası bir meslek haline gelmektedir. Mesleklerin uluslararası olma sürecinde serbestlik politikası vardır. Bu prensip, Avrupa Birliği uygulamalarında tek pasaport ilkesi olarak bilinmektedir. Tek pasaport ilkesine göre bir AB üyesi ülkesi mali müşaviri, diğer bir AB üyesi ülkede mali müşavirlik hizmetini hiçbir izne ve onaya tabi olmaksızın gerçekleştirebilir.

Mesleğin global bir meslek olarak, yoğun bir kurumsallaşma sürecine girmesi, yasal düzenlemeleri de artırmıştır. Meslek üzerinde yoğun düzenlemeler ve kamunun artan gözetimi ise, uluslararası düzeyde yaşanan ve Enron skandalı sonrası kendisini güçlü bir şekilde hissettiren bir eğilimdir. Bu kapsamda ülkemizde de 660 sayılı KHK ile Kamu Gözetim Kurumu kurulmuştur.

Sayın Katılımcılar,

Yukarıda açıkladığım yapı içinde mesleğimizin geleceği ve temel dinamiklerini yakalamak mümkündür.

- Mesleğimizin geleceğine yön veren temel dinamik ve trendleri uluslararası gelişmelere paralel olarak şu şekilde sıralamak mümkündür.
 - Meslekte Uzmanlaşma: Meslekte Yeni Açılımlar
 - Küreselleşme: Uluslararasılaşma
 - Kurumsallaşma
 - Yoğun Düzenlemeler ve Meslek Üzerinde Kamunun Artan Gözetimi

Yukarıda belirtilen eğilimler birbiriyle ilişkilidir. Bu eğilimler mesleğin geleceğine şekil verecek temel dinamikleri göstermektedir. Muhasebe mesleği yeniden tasarlanmaktadır. Mesleki uzmanlaşma ve yeni alanlar, mesleğin uluslararası sınırları aşması ve global düzeyde gerçekleştirilebilir bir meslek

olmasına yol açmaktadır. Yoğun mesleki rekabet ortamında kurumsallaşmanın önemi bir kat daha artmaktadır.

Muhasebe bürolarımız yeni muhasebe düzeninde uluslararasılaşma ve kurumsallaşma olgularına hazır olmalıdırlar.

Sayın Katılımcılar, Değerli Hocalarım,

Günümüzde bağımsız denetim sadece halka açık ve kamusal sorumluluğu olan şirketler için değil, kamu kesimi dahil tüm özel sektör işletmelerini, vakıfları, dernekleri, kooperatifleri yani üçüncü sektör olarak adlandırılan sivil toplum örgütlerini de kapsar şekilde genişlemekte, toplumun her kesimi eskisinden daha çok şeffaflık ve hesap verilebilirlik aramaktadır. Söz konusu gelişmeler, bağımsız denetim kavramının önemini artırmakta ve meslek mensuplarının bu alana yönelmelerine neden olmaktadır...

Ancak muhasebe mesleğinin global düzeyde uzmanlık alanları bağımsız denetimle sınırlı değildir. Bunun yanı sıra sıralanabilecek şu alanlarda meslek mensuplarımızın uzmanlaşma olanakları vardır:

- Değerleme ve değerlendirme uzmanlığı
- Gayrimenkul değerlendirme ve gayrimenkul değerlendirme uzmanlığı
- Patent değerlendirme ve patent değerlendirme uzmanlığı
- Marka değerlendirme ve marka değerlendirme uzmanlığı
- Şerefiye değerlendirme ve şerefiye değerlendirme uzmanlığı
- Şirket değerlendirme ve şirket değerlendirme uzmanlığı
- Derecelendirme ve derecelendirme uzmanlığı
- Kredi derecelendirme ve kredi derecelendirme uzmanlığı
- Kurumsal yönetim derecelendirme ve kurumsal yönetim derecelendirme uzmanlığı
- İç Denetim ve iç denetim uzmanlığı

- Bağımsız adli muhasebe ve bağımsız adli muhasebe uzmanlığı
- Stratejik yönetim ve stratejik yönetim uzmanlığı
- Maliyet muhasebesi ve uzmanlığı
- Yönetim muhasebesi ve uzmanlığı
- Sorumluluk muhasebesi ve uzmanlığı
- Sosyal sorumluluk muhasebesi ve uzmanlığı
- Çevre muhasebesi ve uzmanlığı
- Karbon -muhasebesi ve uzmanlığı
- Entegre raporlama ve uzmanlığı
- Muhasebe standartları ve uzmanlığı
- Denetim Standartları ve Uzmanlığı
- Finans matematiği ve uzmanlığı (Aktüer).

Yukarıda sayılan ve bunlara her geçen gün yenileri eklenebilecek uzmanlık alanları, muhasebe mesleğinin yeni yol haritasını, açılımlarını ve ufku bize göstermektedir. Ekonomik ve ticari hayatın gelişmesi, piyasaların genişlemesi ve finansal piyasaların baş döndürücü bir hızla küreselleşmesi, beraberinde her geçen gün muhasebe mesleğinde yeni uzmanlık alanları, açılımlar ve ufuklar kazandırmaktadır.

Mesleğimizin önemli bir uzmanlık alanı olan bağımsız denetim konusunda İki önemli gelişmeyi uzun süredir birlikte tartışıyoruz:

1. Yeni Türk Ticaret Kanunu
2. 660 sayılı KHK ve Kamu Gözetimi Kurumu

Değerli Katılımcılar,

İşletmelerimizin uluslararası piyasalara daha rahat entegre olabilmeleri, şeffaflaşabilmeleri ve kurumsal bir yapıda faaliyetlerini , yürütebilmeleri için 14 Şubat 2011 tarihli Resmi Gazetede yayımlanan 6102 sayılı yeni Türk Ticaret Kanunu (yeni TTK) finansal raporlama ve bağımsız denetim alanında devrim niteliğinde düzenlemeler getirmekteydi. Ancak, 6335 sayılı Kanun ile yapılan değişiklikle bağımsız denetim alanında yeni TTK'nın uygulanmasına kısıtlama getirilmiştir... Zira, ülkemizdeki işletmelerin yaklaşık %99,2' sini oluşturan KOBİ'ler (Küçük ve Orta Boy İşletmeler) bağımsız denetime tabi iken (anonim şirket bazında yaklaşık 90.000 şirket bu kapsamdaydı), 6335 sayılı yasa ile bağımsız denetime tabi olacak şirketlerin Bakanlar Kurulunca belirlenmesi yönünde bir düzenleme değişikliği yapılmış ve Bakanlar Kurulu Kararına göre bağımsız denetime tabi olma kriterleri yüksek tutulmuştur... Toplam yaklaşık denetlenebilir 700.000 sermaye şirketinin sadece 1500-1600 civarının bağımsız denetime tabi olduğu anlaşılmaktadır.

Bu düzenleme nedeniyle şu aşamada ülkemizde KOBİ'lerin tamamı bağımsız denetimsiz kalmaktadır. Gümrük ve Ticaret Bakanlığının yetkili kılınmasıyla sermaye şirketlerinin denetimi konusunda bir düzenleme yapılmaktaysa da bu denetimin bağımsız denetim olmayacağı bilinmektedir.

KOBİ'lerin finansal raporlama standartları ve bağımsız denetim uygulamalarının dışında kalması, bankacılık sektörünün Basel II ve Basel III kriterleri açısından da bir aykırılık teşkil etmektedir. Zira, bankacılık sektörünün bu evrensel kriterleri şeffaflık ve kurumsal yönetim kavramlarını ön plana çıkarmıştır. KOBİ bilançolarının kredilendirmeye uygun olmaması, kayıt dışı işlemlerin bulunması KOBİ'lerin derecelendirme aşamasında yaşayacakları zorlukların başında gelmekte ve düşük derecelendirme notu nedeniyle kredi temininde güçlüklerle karşılaşmaktadırlar. KOBİ'erin en iyi dereceyi alabilmeleri ise sağlıklı bir finansal raporlama sistemi ve bağımsız denetim ile mümkündür...

Yukarıda belirttiğimiz ulusal ve uluslararası içerikli gerekçelerle, muhasebe meslek mensupların üst örgütü TÜRMOB olarak, bağımsız denetime tabi olacak şirketlerin sayısının daha geniş tutulmasını ve bu şirketlerimizin biran önce çağdaş finansal raporlama ve bağımsız denetimle tanışarak şeffaflaşmalarını ve dış pazarlara açılmalarını istiyoruz.

TÜRMOB 2011 yılında başlatmış olduğu Bağımsız Denetim Eğitim Seferberliği ile meslek mensuplarına yeterli ve gerekli eğitimleri vermekte olup, tamamlanmak üzere olan bu eğitimler çerçevesinde meslek mensuplarımız KOBİ'lerin bağımsız denetimlerine hazırdırlar...

Sayın Konuklar,

2000'li yılların başlarında ABD'de yaşanan Enron skandalı sonrası şirketlerin finansal tablolarının doğruluğu ve güvenilirliğinin temel sigortası olan bağımsız denetim uygulamaları sorgulanmaya başlanmıştır. Bu kapsamda öncelikle ABD'de ve sonrasında Avrupa Birliği ve tüm dünya ülkelerinde bağımsız denetimin kalitesini ortaya koymak üzere Kamu Gözetim Kurullarının oluşturulmaya başlandığı görülmektedir. Bu gelişmeler kapsamında ülkemizde de 660 sayılı KHK ile Kamu Gözetimi, Muhasebe ve Denetim Standartları Kurumu oluşturulmuştur. Bu uluslararası gelişmeler çerçevesinde beklenen bir gelişmeydi... Aslında 660 sayılı KHK öncesinde 2008 yılında yasalaştırılmayan olan "*Türkiye Denetim Standartları ve Kamu Gözetimi Kurumu Kanun Tasarısı*" ile kamu gözetimi düzenlenmek istenmişti. Üstelik kadük olan bu Kanun tasarısı Dünya uygulamalarına daha uyumlu ve meslek örgütümüz TÜRMOB açısından kabul edilebilir bir yapıdaydı. Çünkü:

1) Kanun taslağında TÜRMOB un KGK'daki üye sayısı 2 iken bu sayı 660 sayılı KHK ile 1'e düşmüştür.

2) Kadük olan kanun taslağında, meslek mensuplarına yönelik tescil, sınav, yetkilendirme, sürekli eğitim, mesleki etik kurulların, kalite güvence sistemlerinin TÜRMOB tarafından belirleneceği ifade edilmekteydi. Kadük olan taslağa göre KGK sadece *gözetim* yapmakla görevlendiriliyordu ve TÜRMOB'dan tedbir alınmasını istiyordu. 660 sayılı KHK'da ise bu alanlarda tüm yetki KGK'dadır. TÜRMOB ile herhangi bir işbirliği öngörülmemiştir.

3) Kanun taslağında Kalite Güvence İncelemelerinin kapsamı KGK ve TÜRMOB tarafından belirlenirken, TÜRMOB tarafından uygulanıyordu. 660 sayılı KHK ile bu konuda da tüm yetki KGK'dadır....

660 Sayılı KHK ile kurulan Kamu Gözetim Kurumunu diğer ülke Kamu Gözetim Kurullarından ayıran temel özellik, bizim Kurulumuzun hem muhasebe standardını, hem denetim standardını belirlemesi, hem de bağımsız denetimin kural ve esaslarını belirleyip, bağımsız denetimin gözetimini yapmasıdır.

Uluslararası uygulamalar incelendiğinde ise, muhasebe standardını, denetim standardını belirleyen kurumlar ile bağımsız denetimin gözetimini yapan kurumun farklı kurumlar oldukları görülmektedir. Böyle olması olası çıkar çatışmalarının engellenmesi açısından gerekli görülmektedir. Örneğin, ABD'de muhasebe standartlarını FASB adlı Finansal Muhasebe Standartları Kurulu belirlerken, bundan tamamen bağımsız Amerikan muhasebe meslek örgütü AICPA-Amerikan Mali Müşavirler Enstitüsü denetim standartlarını belirlemekte, denetim uygulamalarının gözetimi ise PCAOB adlı kamu kurumu niteliğindeki ve bizim yeni Kurumumuza muadil Kamu Gözetim Kurulu tarafından yürütülmektedir.

Dolayısıyla bizde Kamu Gözetimi Kurumu aslında uluslararası uygulamalarda meslek örgütlerinin belirlediği denetim standartlarını belirleme yetkisini de kendi uhdesine almıştır..

TÜRMOB olarak Kamu Gözetimi alanında Dünya uygulamalarını inceledik ve Türkiye ile karşılaştırdık, bu araştırma sonuçlarını kitap halinde yayımladık.

- Bağımsız Denetimin Kamu Gözetimine ilişkin Dünya uygulamaları, ABD, Avrupa Birliği düzenlemeleri, İngiltere, Almanya, Hollanda, Japonya, Kanada ve Avustralya örnekleri kapsamında değerlendirildiğinde, tüm uygulamalarda genel olarak Kamu Gözetim Kurullarının;

-- Asli görevleri olan bağımsız denetim faaliyetinin gözetim fonksiyonuna yöneldikleri,

-- Muhasebe standartları ve denetim standartlarının belirlenmesi konularına genel olarak müdahil olmadıkları,

-- Denetçinin staj, eğitim, sınav, sicil, lisans, yetkilendirme işlemlerini muhasebe meslek kuruluşlarına devrettikleri,

-- Bağımsız denetimi; muhasebe mesleğinden ayrı bir meslek değil, muhasebe mesleğinin teknik bir uzmanlık alanı olarak gördükleri anlaşılmaktadır.

Sonuç olarak, Kamu Gözetim Kurumu uygulamalarının dünya uygulamalarına uygun duruma getirilmesinin uygun olacağını düşünüyoruz.

Sayın Konuklar, Değerli Katılımcılar,

Sözlerime burada son verirken Konferansın başarılı geçmesini diler, hepinize sevgi ve saygılarımı sunarım.

KIBRIS'TA TÜRK MUHASEBE DÜŞÜNÇESİNDE İLKLER- II

1878 Yılında adanın İngiliz idaresine geçmesi ile çift yanlı kayıt yöntemi de adaya gelmiştir. Çift yanlı kayıt yönteminin Kıbrıs'taki Osmanlı vakıflarında kullanıldığı anlaşılmaktadır. Vakıfların yönetiminde Türkler vardır. Dolayısı ile muhasebelerinin de Türk muhasebeciler tarafından tutulduğu bilinmektedir. Ancak İngiliz yönetimi adaya çift yanlı kayıt yöntemini getirmiş ve uygulamaya koymuştur. Vakıflar da bu yöntemi uygulamışlardır. Türk kurumları içinde çift yanlı kayıt yönetimini uygulayan ilk kurumlar Kıbrıs'taki Osmanlı vakıflarıdır. Osmanlı çift yanlı kayıt yöntemine 1879 yılında geçmiştir. 1878 Yılı öncesi Türkiye'de çift yanlı kayıt yöntemi ise, Osmanlı Bankası gibi yabancı sermayeli kuruluşlarda uygulanmıştır...